

Modurile și timpurile verbului

I. **Modul** – este forma pe care o ia verbul pentru a arăta felul în care vorbitorul consideră acțiunea:

1. Indicativ – acțiune sigură, reală
2. Imperativ – o acțiune posibilă, realizabilă, exprimând un ordin, un îndemn, un sfat etc.
3. Conjunctiv – o acțiune posibilă, realizabilă
4. Condițional – optativ – o acțiune posibilă, a cărei realizare depinde de o condiție, sau o acțiune dorită.

II. **Indicativul** – timpurile: prezent, trecut, viitor:

1. Prezentul – arată desfășurarea acțiunii în momentul vorbirii
– este folosit în enunțuri cu valoare de adevăr universal (ex. Vreme trece, vreme vine...) sau în enunțuri care se referă la adevăruri științifice (ex. Sistemul nostru solar este parte a galaxiei Calea Lactee.)

Structura morfologică: Radical + sufix temporal + desinențe (pers. + nr.)

ex. el lucrează

2. Trecutul – arată desfășurarea acțiunii înainte de momentul vorbirii

– are patru forme

- a) *Imperfectul* – exprimă o acțiune trecută, desfășurată în paralel cu o altă acțiune trecută

Structura morfologică: Radical + sufix temporal + desinențe: -m, -i, Ø,

a/ea

-m, -ți, -u

ex. eu lucram

- b) *Perfectul compus* – indică o acțiune trecută, terminată în momentul vorbirii

Structura morfologică: Vb. auxiliar „a avea” + participiul vb. de conjugat

ex. eu am lucrat

- c) *Perfectul simplu* – arată o acțiune trecută și terminată în momentul vorbirii, fiind timpul povestirii la pers. a III-a.

Structura morfologică: Radical + sufix temporal + desinențe: -i, -și, Ø

a, u, se, i, î

-răm, -răți, -ră

Ex: eu lucrai

eu scrisei

eu coborâi

eu tăcui

eu citii

obs. Unele verbe de conj. I, III, IV se conjugă ca la conj. II (a da, a face, a ști etc.)

- d) *Mai-mult-ca-perfectul* – exprimă o acțiune trecută, terminată înaintea altei acțiuni trecute

Structura morfologică: Radical + sufix temporal + sufix temporal + desinențe: -m, -și, Ø

de p. simplu

de m-m-c-p

-răm, -răți, -ră

-se

Ex. eu lucrasem

eu citisem

eu tăcusem

eu coborâsem

eu scrisesem

3. Viitorul – arată o acțiune care se va desfășura după momentul vorbirii

– are trei forme:

a) *Viitorul standard*:

– forme pentru limba scrisă:

Structura morfologică: Vb. auxiliar „a vrea” + infinitivul vb. de conjugat

ex. eu voi lucra

– forme pentru limba vorbită: eu am să lucrez

eu o să lucrez

eu oi lucra

b) *Viitorul anterior* – exprimă o acțiune viitoare, terminată înaintea altei acțiuni viitoare

Structura morfologică: Vb. auxiliar + vb. auxiliar + participiul vb. de conjugat

„a vrea”

„a fi”

ex. eu voi fi lucrat

c) *Viitorul în trecut* – indică o acțiune viitoare desfășurată în trecut, în raport cu altă acțiune din trecut

Structura morfologică: Vb. auxiliar „a avea” + vb. la conjunctiv la imperfect

ex. eu aveam să înțeleg

III. **Imperativul** – este forma verbală a adresării către interlocutor (exprimă un îndemn, un ordin, un sfat, o rugămințe etc.)

– are forme de pers. a II-a, sg. și pl.

forma afirmativă		forma negativă	
sg.	pl.	sg.	pl.
ascultă!	ascultați!	nu asculta!	nu ascultați!
taci!	tăceți!	nu tăcea!	nu tăceți!
spune!	spuneți!	nu spune!	nu spuneți!
fii (cuminte)!	fiți (cuminți)!	nu fi (rău)!	nu fiți (răi)!

Obs. 1. Unele verbe au forme atipice de imperativ, pers. II, sg:

a lua – > ia!

a zice – > zi!

a face – > fă!

a sta – > stai!

a veni – > vino!

a duce – > du!

a fi – > fii!

2. Uneori, conjunctivul prezent are valori apropiate de imperativ:

Ex. Să vii mâine mai devreme! – > Vino mâine mai devreme!

Să nu mai întârzii! – > Nu mai întârzia!

Punctuația și ortografia

1. Verbele la imperativ pot fi urmate de pronume personale sau reflexive, forme clitice, care se leagă prin cratimă:

Ex: du-te!

spune-le!

uită-te!

duceți-vă!

spuneți-le!

uitați-vă!

2. După verbul la imperativ se pune semnul exclamării

3. Se folosește în enunțuri imperative:

Ex: Treci la loc!

IV. **Conjunctivul** – arată o acțiune posibilă, realizabilă

– marca gramaticală a conjunctivului este conjuncția „să”:

– are două timpuri

1. Prezent - > arată o acțiune desfășurată în momentul vorbirii sau după momentul vorbirii;

Structura morfologică: conjuncția „să” + vb. la prezent (cu excepția p. III)

Ex: (eu) să vin / (tu) să vii / (el) să vină etc.

2. Perfect - > arată o acțiune desfășurată înainte de momentul vorbirii;

Structura morfologică: conjuncția „să” + vb. auxiliar „a fi” + participiul vb. de conjugat

Ex: să fi venit (are forme identice la toate persoanele)

Obs. Există forme de conj. prezent fără „să”.

Ex: Fie cum spui tu!

V. **Condițional – optativ** – arată o acțiune posibilă sau dorită

– are două timpuri

1. Prezent – arată o acțiune desfășurată în momentul vorbirii sau după momentul vorbirii

Structura morfologică: vb. auxiliar „a avea” + infinitivul vb. de conjugat

Ex: eu aș veni

2. Perfect – arată o acțiune desfășurată înainte de momentul vorbirii

Structura morfologică: vb. auxiliar „a avea” + vb. auxiliar „a fi” + participiul vb. de conjugat

Ex: eu aș fi venit

Obs. 1. În formele verbale inverse de condițional – optativ se folosește infinitivul lung cu -re

Ex: „Închinare-aș și n-am cui / Închinare-aș murgului!”

2. A nu se confunda cu substantivele provenite din verb, cu terminația „re” (ex. precizarea, uitarea).